Jerzy Podlak – zarejestrowany pod znakiem „P”

Teren dawnego obozu pracy przymusowej Arbeitslager Burgweide, który znajdował się na terenie obecnej dzielnicy Sołtysowice we Wrocławiu, jest miejscem szczególnym dla historii miasta oraz osób, które padły ofiarą zbrodniczej polityki reżimu nazistowskiego w latach 1939–1945. Osoby zrzeszone w Klubie Ludzi ze Znakiem P od lat starają się od godne i należyte upamiętnienie terenu największego niemieckiego obozu pracy przymusowej we Wrocławiu. W tych staraniach wspiera ich IPN Oddział we Wrocławiu.

Osobą mocno zaangażowaną w proces upamiętnienia jest Jerzy Podlak, prawdopodobnie ostatnia żyjąca osoba, która przebywała w obozie pod koniec Festung Breslau w 1945 roku. W związku z trwającymi pracami budowlanymi nowego osiedla mieszkaniowego na jego dawnym terenie, na nowo przyjrzeliśmy się historii Arbeitslager Burgweide jak i relacjom świadków. W ten sposób natrafiliśmy na zupełnie inną kartę historii Jerzego Podlaka.

Urodzony w 1931 roku w Poznaniu Jerzy Podlak rozpoczął naukę w Państwowym Liceum Komunikacyjnym przy ul. Dawida 9 na wydziale mechanicznym. W tym samym roku wstąpił do Związku Młodzieży Polskiej – młodzieżowej organizacji działającej na wzór sowieckiego Komsomołu. Po zakończeniu nauki w 1952 roku i uzyskaniu dyplomu technik-mechanik ze specjalnością budowa samochodów nakazem pracy został skierowany do Zakładów Budowy Nadwozi Samochodowych w Jelczu. Tam też został wybrany przewodniczącym Zarządu Zakładowego ZMP. W tym samym czasie był członkiem Prezydium Zarządu Powiatowego ZMP w Oławie. W marcu 1953 roku Podlak został awansowany na stanowiska mistrza wydziału silnikowego ZBNS w Jelczu. Niebawem został również kierownikiem całego działu. W maju 1953 roku Jerzy Podlak wstąpił do Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (najpierw jako kandydat, a z końcem roku został członkiem partii), a od 1954 roku należał do aktywu partyjnego, będąc członkiem Egzekutywy Komitetu Zakładowego PZPR. Członkiem partii komunistycznej pozostał do 1977 roku.

15 lutego 1956 roku Jerzy Podlak zdecydował się na złożenie podania do Wojewódzkiego Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego we Wrocławiu. Swoją prośbę o przyjęcie w szeregi aparatu represji uzasadniał tym, iż jest członkiem PZPR i ma chęci do pracy. Do podania dołączył rekomendacje napisane przez innych członków partii. Został przyjęty do służby na stanowisku referenta Sekcji 5 Wydziału V WUdsBP we Wrocławiu z dniem 16 kwietnia 1956 roku. Potwierdził to rozkaz personalny Wojewódzkiego Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego we Wrocławiu nr 56 z dnia 25 kwietnia 1956 roku. Po rozwiązaniu Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego w grudniu 1954 roku i powołaniu zgodnie z dekretem z dnia 7 grudnia 1954 roku Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz

Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego doszło do reorganizacji poszczególnych wydziałów resortu. Wydział V WUdsBP powstał z przekształcenia Wydziału VIII Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego i zajął się „walką z wrogą działalnością w transporcie". Bardzo szybko zgodnie z rozkazem personalnym WUdsBP we Wrocławiu nr 66 z 8 maja 1956 roku Jerzy Podlak ze stanowiska referenta został awansowany na oficera operacyjnego Sekcji 5 Wydziału V. Podlak sprawdził się na nowym stanowisku. W charakterystyce służbowej z 7 lipca 1956 roku przygotowanej przez naczelnika Wydziału V WUdsBP we Wrocławiu stwierdzono: Oficer operacyjny Jerzy Podlak (…) wykazał się jako pracownik posiadający dużo własnej inicjatywy, inteligencji w pracy. W stosunku do kolektywu, zachowaniem swym zdobył sobie zaufanie i jest powszechnie lubianym. (…) ogólnie zapowiada się na chętnego i zdolnego pracownika". Nowo zatrudniony funkcjonariusz równocześnie został zakwalifikowany do obycia od 1 września 1956 roku kursu w Krajowym Ośrodku Szkoleniowym KdsBP nr 4 w Czerwieńsku. Z tego ośrodka Podlak nie wrócił już do pracy. 16 listopada 1956 roku na ręce dyrektora szkoły złożył prośbę o zwolnienie z kursu jak i organów represji. Swoje odejście ze służby uzasadniał wyższymi zarobkami oferowanymi mu w poprzednim miejscu pracy. 6 grudnia 1956 roku podpisał zobowiązanie zwolnionego do zachowania w ścisłej tajemnicy wszelkich informacji pozyskanych w czasie pracy w organach represji.

Nie był to jednak koniec jego kontaktów ze Służbą Bezpieczeństwa. Z materiałów ewidencyjnych zdeponowanych w archiwum IPN jednoznacznie wynika, że w latach 1972–1982 był zarejestrowany jako konsultant SB pod numerem 32041, pseudonim „P". Funkcja konsultanta pojawiła się w 1970 roku w instrukcji pracy operacyjnej SB. W pracy aparatu represji pojawiały się problemy, których rozwikłanie wymagało specjalistycznej wiedzy. Wówczas SB korzystał z pomocy konsultantów, którzy przygotowywali opracowania, analizy lub ekspertyzy. Konsultant, oprócz kontaktu operacyjnego, kontaktu służbowego oraz podstawowej formy agentury jakim był tajny współpracownik, stanowił kategorię tajnych osobowych źródeł informacji. Z reguły pozostawali oni w stałym i co najistotniejsze regularnym kontakcie operacyjnym z oficerami prowadzącymi. Biorąc pod uwagę ich specjalistyczną wiedzę, osoby te nierzadko dla SB stanowiły cenniejsze źródło bieżących informacji niż niejeden tajny współpracownik.

Przykład Jerzego Podlaka pokazuje jak ważna jest analiza akt znajdujących się w zasobie archiwalnym IPN. Nie negujemy jego wszystkich przeżyć wojennych, ale trudno nie zauważyć, że Jerzy Podlak świadomie zataił przed nami swoje związki z komunistycznym aparatem represji, co w naszych oczach czyni go niewiarygodnym. Biorąc powyższe pod uwagę, jakakolwiek współpraca Instytutu Pamięci Narodowej z Jerzym Podlakiem z oczywistych względów nie jest możliwa. Zaistniała sytuacja nie zmienia – co należy wyraźnie podkreślić – podejścia Instytutu Pamięci Narodowej do prac nad należytym upamiętnieniem miejsca katorżniczej pracy tysięcy Polaków w obozie pracy przymusowej Arbeitslager Burgweide, do czego w dalszym ciągu będzie dążyć z pełną determinacją.

dr Kamil Dworaczek, Dyrektor Oddziału IPN we Wrocławiu

Krzysztof Łagojda, Oddziałowe Biuro Badań Historycznych IPN we Wrocławiu

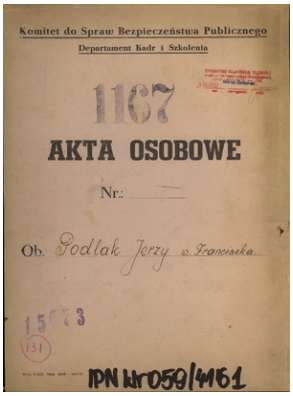
Komitet do Spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Departament Kadr i Szkolenia
1167
AKTA OSOBOWE
Nr:
Ob. Podlak Jerzy s. Franciszka
15673
131
IPN Wr 058/4161

1

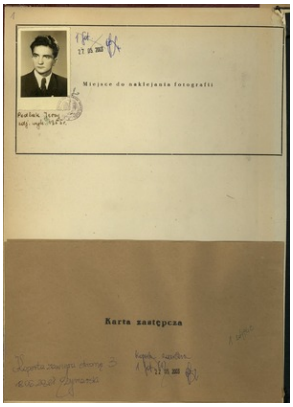
Miejsce do naklejania fotografii
Karta zastępcza

2